

הרוחות באולם המשפט הגדול של קהיר סערו וגעשו. מן העבר האחד ניצבו התובעים, שני סוחרי בדים שותפים, מנכבדי קהילת הסוחרים של קהיר. מן העבר השני ניצב הנתבע, נציגו של מושל העיר.

* "לא ייתכן", נזדעקו התובעים מקירות ליבם. "המושל הזמין סחורה בכמות אדירה, לקח הכל לארמונו, שילם רק תמורת חלק מזערי מן הסכום, ועתה הוא מבקש לסגת בו".

* "זוכי מה בכך?" התרתח נציגו של המושל. "זוכי אסור לו לאדם לחזור בו מן המקח?" "לא אחרי שכבר לקח את הסחורה לביתו, התחייב לפרוע דמי כולה, וגם השתמש בחלקה", צווחו הסוחרים. "זוכי מניין לכם שהמושל השתמש בבדים?" היתמם נציג הארמון, "יש לנו עדים לדבר", זעקו הסוחרים.

חסן, מבכירי השופטים של קהיר, התקשה להשליט סדר. שוב ושוב תבע מן הצדדים להירגע, להתיישב במקומותיהם ולשים מחסום לפיהם. אפס כי הללו לא הצליחו לשלוט ברגשותיהם. כל צד היה בטוח שהצדק עמו, ושני הצדדים גם יחד בעבעו כוירה רותחת.

להמולה הרבה בבית המשפט תרמה גם העובדה כי העימות בין הסוחרים לבין מושל העיר לא היה דבר שבשגרה. העסקה אודותיה נסוב הוויכוח הייתה עסקה במחיר עצום, והסוחרים והמושל גייסו לעזרתם את עורכי הדין הטובים במצרים, כמו גם את דעת הקהל. ההמונים שגדשו את אולם המשפט נהנו מכל רגע, חינם אין כסף.

אגלי זיעה נטפו ממצחו של חסן, ופניו היו סמוקות מזעם, כאשר בלית ברירה הורה לאנשי משמר בית המשפט להוציא החוצה כמה וכמה מן הנוכחים, למען יראו וייראו.

"אח", חלף הרהור במוחו, "אילו רק יכול הייתי להיעזר ב ידידי, רבי דוד, בן בנו של רבי משה בן מיימון, חכם היהודים, כי אז בוודאי הייתי כבר מצליח להגיע להכרעה מהירה ולסיים את המשפט בהקדם על הצד הטוב ביותר".

לא היה זה הרהור שרק. חסן, השופט המצרי המוערך. ידע להעריך נכונה את גאונותו ופקחותו של ידידו הטוב, רבי דוד. נכדו של הרמב"ם. לא פעם היה עולה בערבו של יום אל ביתו הצנוע של רבי דוד. מציג בפניו סוגיות משפטיות סבוכות ועומד משתומם מול ההכרעה המהירה, החדה והקולעת. פעמים רבות היה רבי דוד מעיר את תשומת ליבו לדקויות בהן כלל לא הבחין קודם לכן, מתוכן התבהרה התמונה כולה באופן שונה מבתחילה.

* גם הפעם היה נעזר בחפץ לב בחכמתו של רבי דוד ידידו, אלא שרבי דוד נעדר מן העיר בימים האחרונים ורק בעוד יומיים ישוב אליה. עד אז יהיה עליו אפוא לנסות להסתדר לבדו.

* בשעת ערב, כאשר רוח קריה החלה מנשבת דרך חלונות האבן הגדולים של אולם המשפט, נעל השופט חסן את הדיון.

"שמענו צדדים לכאן ולכאן", הכריז. "מחר נמשיך ונשמע את טענות הצדדים עד להכרעה הסופית".

הוא קם ממקומו, תשוש ועייף, וכשהוא מלווה במשרתיו פנה לצאת החוצה, אל סוסו שהמתין לו בחצר בסבלנות מאז שעות הצהריים, קשור לעץ הדקל העתיק.

הודעות מרכז "Shafar" פתוח בימים: א - ה פלא... 052-5079555

שיעורי לווין

לע"נ מרן הרב עובדיה יוסף זצוק"ל כל מוצאי שבת אפשר לצפות בשיעורי הרש"צ ר' יצחק יוסף שליט"א בלוויין על מסך גדול בבית הכנסת אשר ב"שבט סופר"

מנויים: לקבלת העלון חינם במייל מידי שבוע שלח את המייל שלך למייל: SVISSA8@GMAIL.COM

יוסף ורחל

נערך ויוצא לאור ע"י "הסדר יוסף ורחל" (בהשתתפות כולל "חוני המעל") העלון לע"נ אבי מורי ר' יוסף בר אסתר סויסה ז"ל שנלב"ע ביום י' סיון התשנ"ב ואימי מורתי רחל בת איזה סויסה ע"ה שנלב"ע ביום כ"ו מרחשון התשע"ז

1435

"סבלנות במימוש כל תנאי הגאולה"

בסוף פרשת שמות משה בא בטענה לה' ששליחותו פגעה בבני-ישראל וה' עונה לו - שם ובתחילת פרשתנו - בהשוותו את ההנהגה המיוחדת שזכה לה לעומת מה שזכו האבות ואף על פי כן לא התלוננו על דרכי ההשגחה. ה"אור החיים" (שמות ב, כ"ב וכן ו, ג) מסביר באחד מפרושייו שאבותינו לא זכו להכיר את דרך ההנהגה המאפשרת להקדים את הקץ, מה שכן נתגלה למשה. ואכן ה' ירד להקדים ולמהר קץ שעבודם לאחר צעקתם (שם אור החיים ג, ח). אך למרות זאת לא יצאו מיד ממצרים אלא היתה הסרה עוד שנה עד לסיום עשרת המכות.

מצד אחד יש כאן הקדמה בתחילה הגאולה מצד שני הסרו עוד פרטים על מנת להשלים את הבצוע הסופי של הגאולה כגון עד שתמלא סאתם של שבעת העמים או צעקת בני-ישראל שהיתה רק משום הצרות. יש תכנית של ה' המקיפה את כל צדדי הגאולה ויש את השתדלותו של האדם היכול לקצר, להקל בפרטים שונים. כך מסביר הרמב"ן את אי התגלותו של יוסף לאחיו בתחילת התפקידו. יוסף ראה שחלק מהחלומות שלו מתחילים להתממש, ולא בשלמותם, והבין שרצונו של ה' שהדברים יתגשמו במלואם ולכן יש צורך לחכות עד שיכשילו התנאים הסופיים שבהם יחזרו האחים בתשובה מלאה ואז יוכל להתגלות אליהם.

האבות, עמדו בנסינות כל חייהם ולא הרהרו אחר מדותיו של ה'. לעומתם, משה כבר זכה להתגלות גדולה יותר בה ראה את תכנית הגאולה כפי שהראה לו ה' בתחילת התגלותו אליו. דוקא משום כך רצה מאוד לראות בהתחלת ממושה. לכן היה קשה לו כאשר פרעה מכביד את עולו על בני ישראל מיד אחר שליחותו.

כנראה שגם הוא לא ראה את כל השבונותיו של הקב"ה. וכבר עמד על כך הרמב"ם באגרת תימן (עמ' קמ"ג, מהדורת הרב שילת) שהקץ של מצרים שהיה ידוע "400 שנה", לא נודעה אמתתו ונפלו בו ספקות ויצאו בני אפרים לפני הזמן ברצונם לדחוק הקץ, ונהרנו על-ידי הפלישתים.

גם בתקופתנו, אנו זוכים להתגלות גדולה של הקב"ה בכל התחומים השונים של הגאולה. התישבות רחבה בארץ ישראל, מדינה יהודית, התרחבות העולם התורני לגוונים השונים. אך דווקא משום כך אנו קצרי סבלנות ומצפים כבר לראות את השלבים הסופיים. גם אנו שזכינו למה שלא זכו אבותינו אלפי שנים, צריכים להתאזר בסבלנות ולהמשיך להשתדל ולהתאמץ במה שמוטל עלינו ולהתפלל לה' ולקוות שהוא יסיים במהרה גם את השיקולים הרחבים שלו במימוש כל תנאי הגאולה.

כשם שמשה אכן זכה לראות בגאולתם של ישראל ממצרים למרות שהיה נראה שהמצב הולך ונעשה יותר קשה, נמשיך להאמין שגם בימנו אף שלעיתים נראה שהמצב קשה, נזכה לראות בגאולה השלמה.

העלון לע"נ מורד פרוטובי בר דינת ז"ל שנלב"ע כג' סבט 3333.ב.ה.

מתפללים

שבת כא' טבת ה-תשפ"ג
פרשה: שמות
הפטרה: דברי ירמיהו

הדלקת נרות - 16:34
צאת השבת - 17:28
ר"ת - 17:59

הדלקת נרות בשבת הבאה 16:40

שמות	וארא
5:39 - עמוד השחר	5:36
5:46 - זמן טלית	5:43
6:41 - זריחה	6:39
11:49 - צאת:	11:51
12:14 - מנחה גדולה:	12:17
16:57 - שקיעה:	17:03

Shafar

"המותרות מבלבלות"

כאשר אדם משקיע עצמו בהשגת מותרות, דברים שאינם הכרחיים, הוא מפסיד הכול. כשהוא מתמסר לרדיפה אחר מותרות, מתבלבל דעתו, ואז לא זו בלבד שאין לו המותרות, אלא שבכך הוא מפסיד גם את ההכרחיים הנחוצים למחיתו.

העלון לרפואת חמי שלום בר שמוחה מנשה בר דוד ובגוריה מרת אחוה זינבה בת חלל ולע"נ חמותי מרים בת רחל ע"ה הרוצה להקדיש את העלון או חלקו בטל... 052-5079555

Shafar & more

"וידבר משה כן אל בני ישראל ולא שמעו אל משה מקצת רווח ומעבודה קשה"
 אומר רש"י: "מקצר רווח" ורבותינו דרשוהו (ש"ר סנהדרין קיא) לענין של מעלה, שאמר משה: "למה הרעתה" (שמות ה). אמר לו הקב"ה: 'חבל על דאבדין ולא משתכחין' יש לי להתאונן על מיתת האבות, הרבה פעמים נגליתי עליהם באל שדי ולא אמרו לי, מה שמך? ואתה אמרת: "מה שמו מה אמר אלהים?" וגם הקמתי" - וכשבשקש אברהם לקבור את שרה, לא מצא קרקע, עד שקנה בדמים מרובים. וכן ביצחק, ערערו עליו על הבארות אשר חפרו.

מסביר הפנינים יקרים: כתוב בירושלמי: שמי שנהנה מבני אדם, לא מגלים לו את השם המפורש.

ועל פי רש"י: אומר ה' למשה, 'הרבה פעמים נגליתי עליהם באל שדי ולא אמרו לי: מה שמך? אם כן, יכול משה רבנו לומר: שהם לא שאלו לשם המפורש, כי הם רצו לקבל מתנות מאנשים.

אמר לו ה': שאין הדבר כך, כי אפילו אברהם, שכל ארץ ישראל היתה שלו, כשהזדקק לחלקת קבר, הוא קנה אותה בדמים מרובים, וזאת ראה שלא רצה ליהנות מן הזולת ואע"פ כן לא שאל את ה' לשמו.

"כה אמר ה' בזאת תדע כי אני ה' הנה אנכי מכה במטה אשר בידי על המים אשר ביאור ונהפכו לדם" שואל ה'קהלת משה: מה ראה הכתוב לציין את מקומו של המטה "אשרי בידי" היכן אמור להיות המטה, אם לא ביד? אומר האריז"ל: כאשר אותיות שם ה' הו"ה מופיעות כסדר, אזי זאת מידת הרחמים, אך אם סדר האותיות משובש, זאת מידת הדין.

אומר רבי יונתן בן עוזיאל: שעל המטה היו רשומות אותיות השם כסדרן, הרומז למידת הרחמים.

אך כשהולכים להכות את היאור חייבים להפוך את המטה וע"י כך לשנות את סדר האותיות, ובכך להופכן למידת הדין. וכיצד ניתן לעשות זאת?

אומרת התורה: "הנה אנכי מכה במטה" ואיך אעשה זאת? "אשר בידי" דהיינו: אכה עם החלק שתמיד נמצא בתוך ידי, ע"י שאהפוך את המקל. ומה שבדרך כלל נמצא ביד יפנה כלפי חוץ ובכך ישתנה סדר אותיות ה' והן יהפכו למידת הדין. בפרשת בשלח אומר ה' למשה כיצד ימציא מים לבני ישראל הצמאים: "עבר לפני העם וקח אתך מוקני ישראל ומטך אשר הכית בו את היאור קח בידך והלכת" (שמות יז ה).

ומאחר וכאן נזקקים למידת הרחמים על מנת להשיג מים, הרי שאת חלק המטה שבו היכו את היאור, עתה יש לקחת ביד, דהיינו: להפוך את כיוון המטה, כך שאותיות השם עליו יהיו כסדר, שאז זאת מידת הרחמים.

"ויאמרו הזוטמים אל פרעה אנבע אלקים הוא ויזוזק לב פרעה"
 למה התכוונו החרטומים באומרם: "אצבע אלקים?"

כונתם לומר: שאין מה לדאוג, מדובר בארוע שולי הנובע מתנועת גרמי השמים ומאחר והמאדים היה בקו האופק של נפטון, נוצר מצב שבאו כינים. ואין זה בגלל האלקים של ישראל שעשה לנו זאת בכונה תחילה.

שאלת השאלות: איך יתכן שיאמרו כי מדובר בתופעת טבע, כשרואים בחוש שזאת מכה שלישית המשבשת בצורה חמורה את כל מה שידעו על הסובב אותם?

אלא שהדבר טמון בלקוי במערכת השוכנת בראש האדם שמתפקידה להסיק מסקנות נכונות על סמך עובדות.

"ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד" בעלי התוספות כתבו, כי "פרו וישרצו", עם התיבות, עולה בגימטריא "ששה בכרס אחד". ובעל הטורים כתב, כי "פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד" - הרי שש לשונות, כנגד ששה בכרס אחד.

הלכות ליל חמשה עשר

הלכות השכרת שדה ובית מרחץ ובית עסק לגוי בשבת
 ההלכות מספר "הלכה ברורה" להרה"ג דוד יוסף שליט"א

באילו אופנים יש להקל להשכיר מרחץ לגוי

ואם אחר שקנה או שכר את בית המרחץ ולא עבד בו מעולם רוצה למוסרו לגוי בקבלנות, הדבר תלוי במחלוקת הפוסקים שהובאה לעיל (סעיף י), אם מסירת בית מרחץ בקבלנות אסורה מן הדין או אינה אלא משום מראית העין.

וכל זה כשקנה או שכר את בית המרחץ מגוי ולאחר מכן השכירו לגוי, אבל אם קנה את בית המרחץ מיהודי, אף על פי שהקונה לא עבד באותו בית מרחץ מעולם, אסור לו להשכירו לגוי, שהרי עדיין יש לחוש בזה למראית העין מחמת היהודי המוכר.

ויש אומרים שבשכר את בית המרחץ מגוי יש להקל אפילו אם עבד היהודי בבית המרחץ זמן מסוים קודם שהשכירו לגוי, ודוקא בקנה את בית המרחץ מגוי אין להקל אלא אם כן לא עבד בו מעולם. ויש אומרים שאפילו בשכר את בית המרחץ מגוי אין להקל אלא אם כן לא עבד בו מעולם.

ויש מחמירים בקנה בית מרחץ מגוי ונרשם בית המרחץ על שמו על ידי השלטונות, שבזה אינו רשאי להשכירו לגוי, כיון שרישום על ידי השלטונות יש לו פרסום, ונחשב הדבר שנקרא שמו של היהודי על אותו בית מרחץ. ולכן בכיוצא בזה כשכר להשכירו לגוי ידאג לעשות פרסום גדול שהשכירו לגוי, כגון על ידי שיתלה שלט על אותו בית מרחץ שהוא מושכר לגוי באופן המותר.

ואם שכר בית מרחץ מן הגוי לשנה, ולא עבד בו מעולם, יש אומרים שאין להקל אלא אם כן משכירו לגוי גם כן לשנה, אבל אם משכירו לגוי לכמה ימים או לחודש, ובכל פעם צריך הגוי לחזור ולשכור ממנו את בית המרחץ מחדש, יש להחמיר, כיון שבזה נחשב הדבר שנקרא שם בית המרחץ על היהודי שהוא השוכר הקבוע לזמן רב. ולענין אם מותר ליהודי השוכר להשכיר את בית המרחץ לגוי למשך כל שבתות השנה ביחד, עיין להלן (סוף סימן רמד).

ליל חמשה עשר

"גולם של הרבי"

הרב החסיד רבי דוב-זאב קווינוניקוב, מהסידרי ה'צמה-צדק', היה ידוע כפה מפיך מרגליות. לא תמיד היה בזה. בצעירותו נמגם קשות. עד שהתקשה לומר אפילו כמה משפטים בהיותו נער נתעוררו רחמיו על האנשים הפשוטים שסביבו, והחל ללמדם, אך הדבר עלה לו במאמצים מרובים, הוא נסע אל הרבי והתאונן על מצבו. בירבו הרבי שהקב"ה ייתן לו כוחות לבאר ולהסביר.

והנה זה פלא. כשיצא מהרבי, נעלם הגמגום והוא החל לדבר בשטח. בשובו לעיירתו חזר לפני החסידים שלושה מאמרי חסידות ששמע מהרבי, והכול הביטו בו בלא-מאמינים. והיה רבי דוב-זאב אומר: "אני הגולם, של הרבי - המהדר'ל מפראג עשה 'גולם' מעפר, והרבי עשה 'גולם' מבשר"